

نقد ادله خلافت

تأليف: نجم الدین طیبی

انتشارات دلیل ما

تحقیق: حسن بلقان آبادی

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: نگارش

قیمت: ۵۰/۱۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۲-۰۲۵-۹

تلفن: مایر: ۳۷۷۴۴۹۸۸ - ۳۷۷۳۳۴۱۳ (۹۸۲۵+)

خرمک: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه ششم، واحد ۶۱۲ و ۶۱۳
(ارتباط با ما) Info@dalilema.ir | www.dalilema.ir (خرید آنلاین)

مراکز پخش

قم - خیابان معلم - مجتمع ناشران - طبقه همک - واحد ۹ | تلفن: ۳۷۷۴۴۹۸۸ و ۳۷۷۳۳۴۱۳
قم - خیابان صفائیه - رویروی کوچه - پلاک ۷۵۹ | تلفن: ۳۷۷۳۷۰۰۱ و ۳۷۷۳۷۰۱۱
تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخررازی - نیش بن بست - پلاک ۶۱ | تلفن: ۶۶۴۶۴۱۴۱
مشهد - چهارراه شهدا - ضلع شمالی باغ نادری - کوچه شهید خوراکیر - مجتمع گنج به کتاب طبقه اول | تلفن: ۳۲۳۳۷۱۱۳-۵

انتشارات دلیل ما
www.dalilema.ir

مرکز نشر و پخش کتب معارف اهل بیت
۹ سال ناشر نمونه و برگزیده کشوری
با تولید بیش از ۱۰۰۰ عنوان کتاب

میراثنامه	طیبی: نجم الدین، ۱۳۳۶ - Tajme, Najm al-Din
حیران و نام پندآور	نقد ادله خلافت / تألیف نجم الدین طیبی: تحلیل حسن بلقان آبادی
مشخصات نشر	تهران: دلیل ما، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	۷۷۴ ص: ۷۷۴
شابک	978-600-442-025-9
وضعیت فهرست‌نویسی	آلپا
یادداشت	کتابخانه: می - ۷۵۷
یادداشت	نمایه
موضوع	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۱ ق - اشیات
موضوع	خلافت - احادیث
شابک	All the Aboloth, Issued 1, 000-661 - *proof of authenticity - Haditha
شابک	- ۱۳۵۵ - بلاقان آبادی، حسن، ۱۳۹۶
شابک	۵۷۲۲۳ / ۵ / ۱۳۹۶
شابک	۲۹۷ / ۲۵۲
شابک	۵۰۲۳۸۸۸

فهرست مطالب

مقدمه مؤلف ۲۱

بخش اول

آیات مورد استناد اهل سنت برای اثبات خلافت خلفا / ۳۳

۱. آیه اتقی ۳۵

استدلال اهل سنت ۳۵

بررسی و نقد استدلال اهل سنت ۴۱

اشکال اول: نازل نشدن آیه درباره خانواده ابوبکر ۴۱

اشکال دوم: ضعف راویان حدیث ۴۲

اشکال سوم: عام و قابل انطباق بودن آیه بر همگان ۴۴

اشکال چهارم: ابودحداح شأن نزول سوره ۴۵

اشکال پنجم: عدم صحت اجماع ۴۸

اشکال ششم: عدم اشاره به ابوبکر ۵۰

اشکال هفتم: ابوبکر ویژگی مذکور در آیه را ندارد ۵۳

اشکال هشتم: ارتباط نداشتن آیه با اتفاق مالی ۵۴

اشکال نهم: اختلاف و اضطراب کلام مفسرین ۵۶

۵۶	ابوبکر و خریدن غلامان و آزاد کردن آنان.....
۵۷	روایت اول.....
۵۷	روایت دوم.....
۵۹	روایت سوم.....
۶۳	روایت چهارم.....
۶۷	روایت پنجم.....
۶۸	روایت ششم.....
۶۹	روایت هفتم.....
۷۰	روایت هشتم.....
۷۱	روایت نهم.....
۷۲	روایت دهم.....
۷۵	قصه ثروت ابوبکر و سیدی اوبه پیامبر ﷺ.....
۸۴	دلیل دوم بر ثروت ابوبکر.....
۸۹	خلاصه مطالب.....
۹۱	۲. آیه استخلاف.....
۹۱	ادعا و استدلال اهل سنت.....
۹۵	بررسی و نقد استدلال اهل سنت.....
۹۶	بررسی و نقد مقدمه اول.....
۹۶	بررسی و نقد مقدمه دوم.....
۹۹	بررسی و نقد مقدمه سوم.....
۱۰۱	اشکال اول: تناقض با مبنای عدم تعیین جانشین.....
۱۰۳	اشکال دوم: لزوم اثبات ایمان خلفا با دلیل دیگر.....
۱۰۴	اشکال سوم: تطبیق نداشتن آیه بر شیخین.....
۱۰۷	اشکال چهارم: عدم وجود امنیت در زمان ابوبکر.....
۱۰۹	اشکال پنجم: اختصاص داشتن آیه به زمان پیامبر ﷺ.....
۱۱۴	اشکال ششم: عدم وجود امنیت در دوران سه خلیفه.....

۱۱۸	اشکالات مفسرین عامه
۱۱۸	اشکال اول: عدم شمول آیه نسبت به غائبان
۱۲۰	اشکال دوم: عدم انطباق آیه بر دوازده امام
۱۲۰	خلاصه مطالب
۱۲۳	آیه غار
۱۲۳	اهل سنت و دورنمایی از مفاد آیه
۱۲۵	اسناد عمده در خطاب به آیه غار
۱۲۶	بررسی و نقد استدلال اهل سنت
۱۲۷	سؤال اول: آیا همراهی ابوبکر با پیامبر ﷺ قطعی است؟
۱۲۸	شاه اول: حضرت ابوبکر در نماز سالم مولی ابی حذیفه
۱۳۰	شاهد دوم: عدم اسناد ابوبکر به آیه غار
۱۳۱	شاهد سوم: عدم آیه درباره ابوبکر
۱۳۱	شاهد چهارم: انکار ماجرا توسط برخی تابعین
۱۳۳	سؤال دوم: آیا آیه غار بر افضلیت ابوبکر دلالت دارد؟
۱۳۳	بیان اول: همراهی با پیامبر ﷺ نشانه ایمان ابوبکر
۱۳۶	بیان دوم: همراهی ابوبکر با پیامبر ﷺ به دستور خداوند
۱۳۸	بیان سوم: تنها نگذاشتن پیامبر ﷺ و همراهی و امداد آن حضرت
۱۳۹	بیان چهارم: نفر دوم در کنار پیامبر ﷺ
۱۴۱	بیان پنجم: مصاحبت و همراهی با پیامبر ﷺ
۱۴۵	بیان ششم: محزون نشدن ابوبکر
۱۵۰	بیان هفتم: حمایت و پشتیبانی الهی
۱۵۱	بیان هشتم: نزول آرامش بر ابوبکر
۱۶۰	بیان نهم: تهیه اسباب و وسایل سفر و کمک‌های مادی به پیامبر ﷺ
۱۷۵	سایر موارد دوم بودن و بررسی و نقد آن
۱۷۶	دومین دعوت کننده به اسلام
۱۹۵	دومین نفر در جنگ‌ها

۲۰۳	 دومین نفر در امامت جماعت
۲۰۳	 دومین نفر در دفن شدن در کنار پیامبر ﷺ
۲۰۷	 سخن پایانی
۲۰۸	 خلاصه مطالب
۲۰۹	 ۴. آیه ارتداد
۲۰۹	 استدلال اهل سنت
۲۱۳	 بررسی و نقد استدلال اهل سنت
۲۱۳	 بررسی و نقد ادعای اول
۲۱۴	 اقوال مفسران شیعه
۲۱۸	 نظر مفسرین اهل سنت
۲۲۵	 بررسی و نقد مسأله مرتدین
۲۲۶	 بررسی و نقد جنگ دیوین
۲۳۶	 ادعایی دیگر از فخر رازی
۲۳۷	 بررسی جنگ‌های حضرت علی علیه السلام
۲۴۲	 بررسی و نقد ادعای دوم
۲۵۹	 سخن ابن ابی‌الحدید معتزلی
۲۶۰	 خلاصه مطالب
۲۶۱	 ۵. آیه اولو الفضل
۲۶۱	 شأن نزول آیه از نظر اهل سنت
۲۶۲	 استدلال اهل سنت
۲۶۱	 بیان اول
۲۶۱	 بیان دوم
۲۶۴	 بررسی و نقد استدلال اهل سنت
۲۶۴	 اشکال اول: ثابت نبودن ارتباط آیه با ابوبکر
۲۶۶	 اشکال دوم: تعارض روایات
۲۶۷	 اشکال سوم: آیا مسطح در ماجرا نقش داشته است؟

اشکال چهارم: آیا ابوبکر صاحب فضل و مال بود؟	۲۶۷
اشکال پنجم: آیا مسطح کودک و یتیم بود؟	۲۶۸
اشکال ششم: فضیلت تراشی برای ابوبکر	۲۶۸
اشکال هفتم: چرا ابوبکر به دخترش کمک نمی کرد؟	۲۶۹
اشکال هشتم: تناقض تفسیر فخر رازی با اقوال مفسران	۲۷۱
اشکال نهم: دلالت آیه بر مذمت ابوبکر	۲۷۲
اشکال دهم: بیانات فضیلت برای مسطح	۲۷۴
اشکال یازدهم: معصوم نبودن ابوبکر	۲۷۵
دیدگاه علامه شیخه درباره آیه و شأن نزول آن	۲۷۶
تذکر مهم	۲۷۷
خلاصه مطالب	۲۷۷
۶. آیه مخلفین	۲۷۹
استدلال اهل سنت	۲۷۹
خلاصه استدلال و ادعاهای اهل سنت	۲۸۴
بررسی و نقد استدلال اهل سنت	۲۸۵
اشکال اول: اختلافات فراوان مفسران درباره «اولی الناس»	۲۸۵
اشکال دوم: آیا «لن» دال بر نفی ابد است؟	۲۹۱
اشکال سوم: آیا فقط ابوبکر، متخلفان را به جنگ دعوت کرد؟	۲۹۱
اشکال چهارم: عدم ثبوت فضیلت برای ابوبکر	۲۹۸
اشکال پنجم: حضرت علی رضی الله عنه تنها مصداق آیه	۲۹۹
اشکال ششم: دعوت کننده خداوند است نه خلیفه	۳۰۷
اشکال هفتم: این ادعا از یکی از دشمنان حضرت علی رضی الله عنه است	۳۰۷
خلاصه مطالب	۳۰۸
۷. آیه اشداء علی الکفار	۳۱۱
تقریب استدلال اهل سنت	۳۱۲
بررسی و نقد استدلال	۳۱۵

اشکال اول: ضعف راویان	۳۱۵
اشکال دوم: قابل تطبیق بودن آیه بر همه صحابه	۳۱۶
اشکال سوم: غلیظ نبودن خلفا در برابر دشمنان	۳۱۸
اشکال چهارم: شققت نداشتن خلفا در برابر مؤمنان	۳۱۹
اشکال پنجم: ممنوع بودن انطباق آیه بر خلفا	۳۲۰
اشکال ششم: ایراد شیخ مفید	۳۲۰
اشکال هفتم: نقد دیگر شیخ مفید	۳۲۳
اشکال هشتم: عدم دلالت آیه بر مدح خلفا	۳۲۴
اشکال نهم: نقد استدلال توسط آلوسی	۳۲۶
اشکال دهم: ایراد علامه مجلسی	۳۲۷
خلاصه مطالب	۳۲۸
۸. آیه سابقین	۳۳۱
تقریب استدلال اهل سنت	۳۳۲
مقدمه اول	۳۳۲
مقدمه دوم	۳۳۲
مقدمه سوم	۳۳۳
مقدمه چهارم	۳۳۳
نتیجه استدلال	۳۳۴
بررسی و نقد استدلال اهل سنت	۳۳۴
اشکال اول: سبقت در ایمان مقصود است نه هجرت	۳۳۵
اشکال دوم: اختلاف صحابه و تابعین در معنای سبقت	۳۴۱
اشکال سوم: حمل بر هجرت نیاز به دلیل دارد	۳۴۵
اشکال چهارم: چرا هجرت به شعب مقصود نباشد؟	۳۴۵
اشکال پنجم: عدم ثبوت همراهی ابوبکر در هجرت	۳۴۷
اشکال ششم: ثابت نشدن فضیلت برای ابوبکر توسط آیه	۳۴۷
اشکال هفتم: مشروط بودن وعده‌های خداوند	۳۴۹

۳۵۱	 سوال
۳۵۲	 جواب
۳۵۳	 اشکال هشتم: عام بودن آیه
۳۵۳	 اشکال نهم: لزوم عصمت در خلیفه
۳۵۴	 تذکر
۳۵۴	 خلاصه مطالب
۳۵۷	 آیه سراط مستقیم
۳۵۷	 استدلال عقلی سنت
۳۵۸	 بررسی ائمه استدلای فخر رازی

بخش دوم

روایات مورد استناد اهل سنت برای اثبات مشروعیت خلافت خلفا / ۳۶۱

۳۶۳	 ۱. حدیث اقتدا
۳۶۳	 جایگاه روایت اقتدا نزد اهل سنت
۳۶۳	 حاکم نیشابوری
۳۶۴	 ابن قدامه
۳۶۴	 تفتازانی
۳۶۵	 ابن ابی العز
۳۶۵	 مناوی
۳۶۵	 اسناد و طرق روایت اقتدا
۳۶۶	 ۱. اسناد و طرق روایت حدیث بن یمان
۳۶۶	 طریق محمد بن عیسی ترمذی
۳۶۶	 طریق ابن ماجه قزوینی
۳۶۶	 طریق حاکم نیشابوری
۳۶۶	 طریق ابن عبدالبر قرطبی
۳۶۷	 طریق ابن ابی شیبہ

- طریق ابن عدی ۳۶۷
- طریق احمد بن حنبل ۳۶۷
- بررسی و نقد استاد روایت حدیقه بن یمان ۳۶۸
- اشکال اول ۳۶۸
- اشکال دوم ۳۶۸
۲. ایت ع الله بن مسعود ۳۸۰
- طریق ترمذی ۳۸۰
- طریق حکم نیشابوری ۳۸۰
- طریق طبرانی ۳۸۰
- طریق ابن عساکر دمشقی ۳۸۱
- بررسی و نقد طریق ترمذی و مالک نیشابوری و طبرانی ۳۸۱
- بررسی و نقد طریق ابن عساکر دمشقی ۳۸۷
۳. روایت انس بن مالک ۳۹۰
- طریق ابن عساکر دمشقی ۳۹۰
- طریق ابن حبان ۳۹۱
- طریق ابن عدی ۳۹۱
- بررسی و نقد طریق ابن عساکر دمشقی و ابن حبان ۳۹۲
- بررسی و نقد طریق ابن عدی ۳۹۳
۴. روایت عبدالله بن عمر ۳۹۵
- طریق اول ۳۹۵
- طریق دوم ۳۹۵
- بررسی و نقد روایت عبدالله بن عمر ۳۹۵
۵. روایت ابودرداء ۳۹۸
- بررسی و نقد سند روایت ابودرداء ۳۹۹
۶. روایت ابویکره ۴۰۲
- بررسی و نقد سند روایت ابویکره ۴۰۲

۴۰۵	۷. روایت مادر بزرگ عبدالله بن ابوهذیل
۴۰۵	بررسی و نقد سند روایت
۴۰۶	چند نکته
۴۰۶	نکته اول: اعراض بخاری و مسلم از روایت اقتدا
۴۰۷	نکته دوم: نظرات برخی عالمان اهل سنت درباره روایت اقتدا
۴۰۹	بررسی و نقد مفاد و دلالت روایت اقتدا
۴۰۹	اسناد این اعراض بخاری و مسلم
۴۰۹	اشکال دوم: عمل نکردن صحابه به روایت اقتدا
۴۱۰	اشکال سوم: عارض یا مبنای عدم تعیین جانشین
۴۱۰	اشکال چهارم: عام راده پیروی مطلق
۴۱۱	اشکال پنجم: وجود بصراب در روایت
۴۱۳	اشکال ششم: بی توجهی به فقره انتهایی روایت
۴۱۵	اشکال هفتم: لزوم اثبات عصمت برای خلفا
۴۱۶	اشکال هشتم: نحوه عمل به روایت در سائل اختلافی خلفا
۴۲۱	اشکال نهم: اثبات خلافت همزمان برای ابوبکر و عمر
۴۲۲	اشکال دهم: عدم ثبوت فضیلت توسط روایت اقتدا
۴۲۲	اشکال یازدهم: حجیت خبر واحد در مسائل مهم انتقادی
۴۲۳	اشکال دوازدهم: عدم استناد به روایت اقتدا در سیره
۴۲۴	اشکال سیزدهم: عدم تبعیت فقها از نظرات ابوبکر و عمر
۴۲۴	اشکال چهاردهم: جهل و نادانی خلفا نسبت به احکام
۴۲۵	۲. حدیث مواسات
۴۲۵	استدلال اهل سنت
۴۲۶	اسناد و طرق روایت
۴۲۷	بررسی و نقد سند روایت
۴۲۷	اشکال اول: اعراض بخاری و مسلم
۴۲۷	اشکال دوم: ضعف سند

۴۳۶	 بررسی و نقد دلالت روایت
۴۳۷	 تصدیق پیامبر ﷺ توسط ابوبکر
۴۳۸	 تزویج عایشه با پیامبر ﷺ
۴۳۹	 کمک مالی ابوبکر به پیامبر ﷺ
۴۳۹	 مواسات و جانفشانی ابوبکر در راه اسلام و پیامبر ﷺ
۴۴۱	 جهاد در لحظات خوف
۴۴۲	 خلاصه بیان
۴۴۳	 ۳. حدیث ثبوت از دست خلفا
۴۴۳	 متن کامل حدیث ثبوت نقل حاکم نیشابوری
۴۴۴	 جایگاه و اهمیت روایت استدلالات اهل سنت
۴۴۵	 اسناد و طرق روایت
۴۴۶	 بررسی و نقد سند روایت
۴۴۶	 اشکال اول: اعراض بخلاف مسلم از احادیث عربی
۴۴۷	 اشکال دوم: نقلی روایات جعلی توسط عربی
۴۴۹	 اشکال سوم: وجود راویان ضعیف در سند
۴۶۸	 بررسی و نقد دلالت روایت
۴۶۸	 اشکال اول: عدم تدوین سنت رسول الله
۴۶۸	 اشکال دوم: ذکر نشدن نام خلفا در روایت
۴۶۸	 اشکال سوم: عدم استدلال خلیفه به روایت
۴۶۸	 اشکال چهارم: عدم نیاز به شورا
۴۶۹	 اشکال پنجم: تعیین امامت از سوی پیامبر ﷺ
۴۶۹	 اشکال ششم: عمل به خبر واحد در مسائل مهم اعتقادی؟
۴۶۹	 اشکال هفتم: امتناع صدور روایت از پیامبر ﷺ
۴۷۶	 اشکال هشتم: عدم ثبوت فضیلت
۴۷۷	 اشکال نهم: تناقض صدور و ذیل روایت
۴۷۷	 اشکال دهم: مخالفت صحابه با ابوبکر و عمر

۴۸۰	اشکال یازدهم: عمل نکردن علما به عموم و اطلاق روایت
۴۸۱	اشکال دوازدهم: چرا به سنت های امیرالمؤمنین (ع) عمل نمی شود؟
۴۸۱	اشکال سیزدهم: عرباض تنها راوی روایت
۴۸۲	خلاصه مطالب
۴۸۵	حدیث فضیلت ابوبکر
۴۸۵	جایگاه روایت نزد اهل سنت
۴۸۶	بررسی و نقد سند لاله اهل سنت
۴۸۶	اشکال و طرق روایت
۴۸۷	اشکال اول: نقل روایت توسط راویان شامی
۴۸۷	اشکال دوم: مردن بردن روایت
۴۸۸	اشکال سوم: وجود راویان دروغگو و اعوان ظلمه در سند
۵۰۳	بررسی و نقد مفاد و دلالت روایت
۵۰۳	اشکال اول: نقل نشدن روایت در منابع
۵۰۴	اشکال دوم: حجیت خبر واحد در حدیث
۵۰۴	اشکال سوم: انکار ابوبکر
۵۰۷	اشکال و جواب
۵۰۸	اشکال چهارم: افضل بودن ابوبکر یا عمر؟
۵۰۹	اشکال پنجم: تعارض با روایات دیگر
۵۱۳	اشکال ششم: عدم استناد به روایت در سقیفه
۵۱۳	اشکال هفتم: عدم اثبات فضیلت ابوبکر
۵۲۲	خلاصه مطالب
۵۲۴	۵. حدیث خیر الأئمة
۵۲۴	اهمیت و جایگاه حدیث
۵۲۴	طرق و اسناد حدیث
۵۲۴	بررسی و نقد سند روایت
۵۳۱	بررسی و نقد دلالت و مفاد روایت

- اشکال اول: تضاد و تعارض با روایات دیگر ۵۳۱
- اشکال دوم: مناسبت نداشتن با سایر روایات ۵۳۱
- خلاصه مطالب ۵۳۴
۶. حدیث خلّت و دوستی ۵۳۷
- اسناد و طرق روایت ۵۳۷
- بررسی و نقد اسناد و طرق روایت ۵۳۸
- بررسی مفاد دلالت روایت ۵۴۴
- اشکال اول: تعارض با روایات دیگر ۵۴۴
- اشکال دوم: تعارض با روایت اخوت و برادری ۵۴۷
- اشکال سوم: تعارض قضیه فرضی با قضیه واقعی ۵۴۸
- اشکال چهارم: عدم ثبوت فضیلت با روایت دوستی ۵۴۸
- اشکال پنجم: نداشتن روایت در منابع شیعه ۵۴۸
- اشکال ششم: عدم استناد به روایت و سبب در سقیفه ۵۴۹
- اشکال هفتم: معتقد نبودن عده‌ای از صحابه و تابعین به مفاد روایت ۵۴۹
- خلاصه مطالب ۵۵۰
۷. حدیث برتری ابوبکر و عمر از زبان حضرت علی علیه السلام ۵۵۳
- اسناد و طرق روایت ۵۵۴
- بررسی و نقد سند روایت ۵۵۴
- بررسی و نقد دلالت و مفاد روایت ۵۵۹
- اشکال اول: افضلیت حضرت علی علیه السلام ۵۵۹
- اشکال دوم: ابوبکر تحت امارت اسامه بن زید ۵۶۰
- اشکال سوم: اعتقاد حضرت علی علیه السلام درباره افضلیت ۵۶۰
- اشکال چهارم: تضاد روایت با روایات دیگر ۵۶۱
- اشکال پنجم: تضاد روایت با روایت آثم، غادر ۵۶۳
- خلاصه مطالب ۵۶۴
۸. حدیث وصیت ۵۶۷

جایگاه و اهمیت روایت	۵۶۸
بررسی و نقد سند روایت	۵۶۹
بررسی و نقد دلالت روایت	۵۸۶
اشکال اول: عدم استناد به روایت در سقیفه	۵۸۶
اشکال دوم: مخالفت عمر با تعیین ابوبکر توسط پیامبر ﷺ	۵۸۶
اشکال سوم: تأسف ابن عباس از اجرای يوم الخميس	۵۸۷
اشکال چهارم: مخالفت بزرگان صحابه با خلافت ابوبکر	۵۸۸
اشکال پنجم: عدم مشارکت مسلمانان در انتخاب ابوبکر	۵۸۸
اشکال ششم: گمراهی مسلمانان پس از انتخاب ابوبکر	۵۸۹
اشکال هفتم: تعارض روایت با سایر روایات عایشه	۵۸۹
اشکال هشتم: عدم حریت سخنان پیامبر ﷺ در مرض موت	۵۹۱
اشکال نهم: جعل حدیث روایت در برابر حدیث قرطاس	۵۹۱
اشکال دهم: وجود اضطراب در متن روایت	۵۹۲
اشکال یازدهم: جایگاه برادر عایشه	۵۹۲
خلاصه مطالب	۵۹۷
۹. حدیث سالخورده‌گان بهشت	۵۹۹
جایگاه و اهمیت روایت نزد اهل سنت	۵۹۹
استاد و طرق روایت	۵۹۹
بررسی و نقد سند روایت	۶۰۰
بررسی و نقد دلالت و مفاد روایت	۶۳۲
اشکال اول: مقصود از سید سالمندان بهشت	۶۳۳
اشکال دوم: شواهد کذب روایت	۶۴۰
اشکال سوم: نقل نشدن روایت در منابع شیعه	۶۴۱
اشکال چهارم: اعراض بخاری و مسلم	۶۴۱
اشکال پنجم: عدم استناد به روایت در سقیفه	۶۴۱
خلاصه مطالب	۶۴۲

- ۶۴۵..... ۱۰. حدیث صلاة أبي بکر.....
- ۶۴۵..... استند لال اهل سنت.....
- ۶۴۷..... بردسی و نقد نماز خواندن ابوبکر به جای پیامبر ﷺ.....
- ۶۴۷..... اشکال اول: ارتباط امامت در نماز با رهبری امت.....
- ۶۴۸..... اشکال دوم: قیاس باطل.....
- ۶۴۹..... اشکال سوم: ضرر نبودن ابوبکر در مدینه.....
- ۶۵۲..... اشکال چهارم: عزل از امامت در نماز.....
- ۶۵۳..... اشکال پنجم: یک جماعت با دو امام.....
- ۶۵۴..... اشکال ششم: جایگاه امت جماعت.....
- ۶۵۶..... اشکال هفتم: امت صبحه به جای پیامبر ﷺ.....
- ۶۵۶..... اشکال هشتم: اقتدای پیامبر ﷺ به برخی صحابه.....
- ۶۵۸..... اشکال نهم: امامت جماعت عبدالرحمن بن عوف.....
- ۶۵۸..... اشکال دهم: امامت تراشی عایشه برای ابوبکر.....
- ۶۶۲..... اشکال یازدهم: دشمنی راویان حدیث با حضرت علیؓ.....
- ۶۶۳..... اشکال دوازدهم: اضطراب و تعارض روایات صلاة ابی بکر.....
- ۶۶۴..... اشکال سیزدهم: گریه در نماز.....
- ۶۶۵..... اشکال چهاردهم: چرا ابوبکر خلافت را به عمر تعارف کرد؟.....
- ۶۶۵..... اشکال پانزدهم: اقتدا به امامی که نشسته نماز می خواند.....
- ۶۶۶..... اشکال شانزدهم: جواز امامت فاسق.....
- ۶۶۷..... اشکال هفدهم: حجیت اوامر پیامبر ﷺ در مرض موت.....
- ۶۷۱..... اشکال هجدهم: استناد به امامت جماعت و اعراض از غدیر.....
- ۶۷۲..... اشکال نوزدهم: نقش عایشه.....
- ۶۷۲..... چند نکته راجع به کلام تغتازی.....
- ۶۷۲..... نکته اول: تأمل در نقل ابن سعد.....
- ۶۷۲..... نکته دوم: دشمنی حسن بصری با امیرالمؤمنینؓ.....

۶۷۳	 نکته سوم: بیعت نکردن حضرت علی علیه السلام با ابوبکر
۶۷۳	 نکته چهارم: ضعف و کبیح بن جراح
۶۷۳	 خلاصه مطالب
۶۷۵	 دلیل اجماع
۶۷۶	 بررسی و نقد اجماع
۶۷۶	 اشکال اول: عدم تحقق اجماع
۶۷۷	 اشکال دوم: معصوم نبودن انتخاب کنندگان
۶۷۷	 اشکال سوم: اجماع بر بطلان خلافت ابوبکر
۶۷۹	 دیدگاه علمای شیعه در روایات فضائل خلفا و صحابه
۶۷۹	 ابن جوزی
۶۸۰	 ابن اثیر جزیری
۶۸۰	 نقطویه
۶۸۱	 ابن حجر عسقلانی
۶۸۱	 ابن ابی الحدید
۶۸۲	 ابوالحسن مدائنی
۶۸۳	 فیروزآبادی
۶۸۳	 عمادالدین طبری

نمایه‌ها / ۶۸۵

۶۸۷	 نمایه آیات
۶۸۷	 نمایه روایات
۶۸۷	 نمایه اسامی معصومین علیهم السلام
۷۰۲	 نمایه اعلام و القاب
۷۲۹	 نمایه ایام و وقائع
۷۳۴	 نمایه اماکن، شهرها و مناطق

۷۳۸	نمایه طوائف، قبایل، فرق و مذاهب
۷۵۲	نمایه اشعار
۷۵۳	نمایه مشاغل و حرفه ها
۷۵۴	نمایه خوردنی ها و آشامیدنی ها
۷۵۵	نمایه ضرب المثل ها
۷۵۶	نمایه حیوانات
۷۵۷	کتابنامه

مقدمه مؤلف

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي أنقذنا من شفا حريف الهلكاء بمتابعة أمثل الأديان وأرشدنا إلى سبيل ارتقاء مدارج أعلى الغرف باقتفاء أفضل الناس والجان وأوضح محجتنا في ظلم الشبه والجهالة بإضاءة مصابيح آيات القرآن وأفصح حجتنا في مهاوي الشكوك الفاسدة والأوهام الكاسدة ببيان أهل العصمة وتبيان مهابد التنزيل والفرقان صلى الله عليه وعليهم وعلى الأصحاب المرضيين صلاة تبلغنا إلى أعلى الرضوان وتسكننا منازل القدس وبحايج الجنان.

از دیرباز روال بر این بوده که در ارتباط با اثبات حقیقت و خلاف، بلا فصل پیامبر ﷺ فقط شیعه باید جوابگو باشد و استدلال کرده و دلیل بیاورد و طرف مقابل اشکال کند. مثلاً آیات متعدد و فراوانی را که علامه حلی در کتاب «نهج الحق» و دیگران نقل کرده‌اند، در مقام استدلال بیاوریم و اهل سنت یا به دلالت و یا به سند و روایاتی که در ذیل آیات آمده، اشکال کنند.

روایات فراوانی که از پیامبر ﷺ همچون حدیث غدیر، حدیث مدینه العلم، حدیث طبر، حدیث منزلت و... را که اگر نص جلی و روشن بر امامت حضرت علی علیه السلام نباشد، به قول عامه در حد نص خفی می‌باشد؛ ولی باز هم یا به سند ایراد وارد می‌کنند

که فلان راوی شیعه است یا متهم به رفض می‌باشد و یا در دلالت آن ایراد و اشکال کرده و آن را توجیه می‌کنند، همانند توجیه ابن حجر عسقلانی در مورد روایت «لا حجب إلا مؤمن ولا یغضک إلا منافق»^۱ و یا تحریف می‌کنند، همانند روایت «أنت بنی بمنزلة هارون من موسى»^۲ و دهها ایرادی که زانیده اعتماد به پیش فرضهای اعتقادی آنان می‌باشد و نمی‌توانند آیه و حدیث واضح الدلالة و صحیح السند را در ابعاد و رده آن محمل کنند، لذا بر آن شدیم تا دست از روال سابق برداشته و ما سوال کنیم و این سنت را در مقام پاسخ قرار دهیم. یعنی ما از آنان پرسیم که ادله مشروعیت خلافت را حاصل ورود نظراتان چیست؟ آیا اجماع است؟ آیا انتخاب و اختیار مسلمین است یا نظرات نفر^۳؟ آیا با نص جلی و نص خفی همراه است؟ یا این که معیار، افضلیت است؟

بعضی همانند قاضی بریلعلی و دیگران از احمد بن حنبل چنین نقل کرده‌اند: «هل ثبت باختيار المسلمين له؟ أو ليس ثبت عن النبي ﷺ؟ أو البين؟» آیا خلافت ابوبکر با انتخاب مسلمانان ثابت شد یا با نص روشن یا با نص خفی؟ «أحدهما: بالاختيار و هو قول جمهور العلماء والفقهاء وأهل الحديث والمتكلمين كالمعتزلة

۱. «و قد كنت أستشكل توثيقهم الناصبي غالبا و نوهبهم الشيعة مطلقا» و دنیا ورد في حقه لا يجه إلا مؤمن ولا يغيضه إلا منافق، ثم ظهر لي في الجواب عن ذلك أن البغض هاهنا مقدر بسبب و هو كونه نصر النبي ﷺ لأن من الطبع البشري بغض من وقعت منه إساءة في حق الميغض و البغض لا يوجب له شيئا و ذلك ما يرجع إلى أمور الدنيا غالبا و الغير في حب علي و بغضه ليس على العموم... تهذيب التهذيب: ج ۹، ص ۲۶۱، شرح حال لمارة بن زبار، ش ۸۳۶.

۲. «سمعت حريز بن عثمان قال: هذا الذي يرويه الناس عن النبي ﷺ قال علي: أنت مني بمنزلة هارون من موسى، حق ولكن أخطأ السامع، قلت: فما هو؟ فقال: إنما هو أنت مني بمنزلة هارون من موسى. قلت: من ترويه؟ قال: سمعت الوليد بن عبد الملك يقول: «تهذيب الكمال في أسماء الرجال: ج ۴، ص ۲۳۷، شرح حال حريز بن عثمان، ش ۱۱۵۷.

۳. «و دليلنا أن عمر عقد البيعة لأبي بكر». الجامع لأحكام القرآن: ج ۱، ص ۲۰۵، ذیل آیه ۳۰ سوره بقره، «كعقد عمر لأبي بكر و عقد عبد الرحمن بن عوف لعثمان». شرح المواقف: ج ۸، ص ۳۸۴، المرصد الرابع، المقصد الثالث، فيما تثبت به الإمامة.

و الأشعرية و غیرهم» قول اول قول به انتخاب و اختیار مردم است و این قول به علما و فقها و اهل حدیث و متکلمین همانند معتزله و اشاعره نسبت داده شده است. «و الثانية: بالنص الخفي و هو قول طوائف أهل الحديث و المتكلمين و يروى عن الحسن البصري و بعض أهل هذا القول يقولون بالنص الجلي» اما قول دوم یعنی لزوم ثبوت خلافت به نص خفی و غیر واضح. این قول نظر عده‌ای از اهل حدیث و علمای کلام بر این معنی است. البته بعضی هم قول به نص روشن را قبول دارند.^۱

کسانی که مدعی تعیین خلیفه با انتخاب مردم و مسلمانان هستند به روایاتی ضعیف و جبری و دخی احوال منسوب به صحابه و استظهارات همسران پیامبر ﷺ همچون «إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَهْدِي إِلَيْنَا عَهْدًا نَأْخُذُ بِهِ فِي إِمَارَةٍ وَ لَكُنْهُ شَيْءٌ رَأْيَانَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْفُسِنَا»^۲ و «إِنْ أَسْعَفَ عَلَيْهِمْ فَاصْصِرْ خَلِيفَتِي يَنْزِلُ عَلَيْكُمْ الْعَذَابُ»^۳ و «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَضَعَ حَجْرًا ثُمَّ قَالَ: لِيُضَعِ أَبُو بَكْرٍ حَجْرَهُ إِلَى جَنْبِ حَجْرِي، ثُمَّ قَالَ: لِيُضَعِ عُمَرُ حَجْرُهُ إِلَى جَنْبِ حَجْرِي، ثُمَّ قَالَ: هَؤُلَاءِ الْخُلَفَاءُ مِنْ بَعْدِي»^۴ و «سُئِلْتُ: مَنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُسْتَضَلًّا لَوْ اسْتَخْلَفَهُ؟ قَالَتْ: أَبُو بَكْرٍ، فَقِيلَ لَهَا: ثُمَّ مَنْ

۱. «حكى أصحابنا كالثقاضي أبي يعلى وغيره عن الإمام أحمد في خلافة أبي بكر هل ثبتت باختيار المسلمين له؟ أو بالنص الخفي عن النبي ﷺ؟ أو اليقين؟ أحدهما: بالاختيار، وهو قول جمهور العلماء و الفقهاء و أهل الحديث و المتكلمين كالمعتزلة و الأشعرية و غيرهم، و الثانية: بالنص الخفي و هو قول طوائف أهل الحديث و المتكلمين و يروى عن الحسن البصري و بعض أهل هذا القول يقولون بالنص الجلي». مجمع غة الفتاوى: ج ۳۵، ص ۳۱.

۲. المستند: ج ۱، ص ۱۱۴، مسند علي بن أبي طالب و مجمع الزوائد و منبع الفوائد: ج ۵، ص ۱۷۸، كتاب الخلافة، باب الخلفاء الأربعة، أحمد بن حنبل روایت را از حضرت علي بن أبي طالب نقل کرده است. در جمل و دروغ بودن این حدیث همین پس که سند ندارد و احمد بن حنبل با تعبیر «عن رجل» روایت را از حضرت علي بن أبي طالب نقل کرده است.

۳. مجمع الزوائد و منبع الفوائد: ج ۵، ص ۱۷۶، كتاب الخلافة، باب الخلفاء الأربعة.

۴. «و هذا حديث لم يتابع عليه، لأن عمر بن الخطاب و علي بن أبي طالب قالوا: لم يستخلف النبي ﷺ». الضعفاء الصغير: ص ۱۱، شرح حال حشرج بن نياته، ش ۹۹، الضعفاء الكبير: ج ۱، ص ۲۹۷، شرح حال حشرج بن نياته، ش ۳۶۹ و تاريخ الإسلام و وفيات المشاهير و الأعلام: ج ۱۰، ص ۱۴۱، حوادث و وفيات ۱۶۱-۱۷۰ قمری، شرح حال حشرج بن نياته، ش ۷۷.

بعد ابوبکر؟ قالت: عمر. ثم قيل لها: من بعد عمر؟ قالت: أبو عبيدة بن الجراح^۱ که مفاد آنها و انذارى امر خلافت به مردم است. استناد می کنند. این روایات علاوه بر متهم بودن برخی راویان آن به نصب و دشمنی با حضرت علی و اهل بیت علیهم السلام هیچ دلالتی بر خلافت ابوبکر و سایر خلفا نداشته و به همین دلیل از سوی بسیاری از علمای اهل سنت مورد اعتنا و توجه قرار نگرفته است.

در دستای اثبات مشروعیت خلافت خلفا به ماجرای اثبات نشده نماز خمر اندن ابوبکر به جای پیامبر صلی الله علیه و آله در آخرین روزهای عمر شریف آن حضرت و استنباط صحابه از آناد کرده و می نویسد:

صحابة اعتقدت کسی که از طرف پیامبر برای امور دینی و امامت نماز مردم واجب شد، صلاحیت خلافت در امور دنیوی را نیز دارد.^۲

ذهبی در تأیید نظریه تعیین خلیفه از جانب پیامبر، روایت «هؤلاء الخلفاء من بعدي»^۳ را که به عایشه منسوب است، و در رد آن می گوید:

این روایت به هیچ وجه صحیح نیست.^۴

۱. صحیح مسلم: ص ۱۱۰۴، کتاب فضائل الصحابة، باب من فضائل أبي بكر، ج ۶۱۲۸.

۲. «و تكلم الناس في أن رسول الله صلی الله علیه و آله هل أوصى إلى أحد؟ و الصحيح عندنا أن رسول الله صلی الله علیه و آله لم يوص إلى أحد بشيء إنما أمر أبا بكر أن يصلي بالناس و به استدلو على خلافته فقالوا: ما اختاره لأمر ديننا إلا و يرضى به لأمر دنيانا». الميسوط: ج ۲۷، ص ۱۴۵، كتاب الوصايا.

۳. «حدثنا أبو علي الحافظ، ثنا أبو بكر محمد بن محمد بن سليمان، ثنا أبو عبيدة الله أحمد بن عبد الله بن وهب، حدثني عتي، ثنا يحيى بن أيوب، ثنا هشام بن عروة، عن أبيه، عن عائشة قالت: أول حجر حملته النبي صلی الله علیه و آله لبناء المسجد، ثم حمل أبو بكر حجراً آخر، [ثم حمل عمر حجراً آخر] ثم حمل عثمان حجراً آخر، فقال رسول الله صلی الله علیه و آله ألا ترى إلى هؤلاء كيف يساعدونك؟ فقال: يا عائشة هؤلاء الخلفاء من بعدي». المستدرک علی الصحیحین: ج ۳، ص ۱۰۳، کتاب معرفة الصحابة، فضائل عثمان بن عفان، ج ۴۵۳۳.

۴. «قال في التلخيص: أحمد بن عبد الرحمن بن وهب متكر الحديث و هو ممن شتم علي مسلم إخراجهم في الصحيح و يحيى [بن أيوب] و إن كان ثقة فقد ضعف، ثم لو صح هذا لكان نصاً في خلافة الثلاثة و لا يصح بوجه، فإن عائشة لم تكن بمنزلة دخل بها النبي و هي محجوبة صغيرة، فقولها هذا يدل على بطلان الحديث». المستدرک علی الصحیحین: ج ۳، ص ۱۰۳، ذیل حدیث ۴۵۳۳.

ابن خلدون نیز بر این نظریه تاکید کرده و تعیین جانشین پیامبر را جزء مصالح عمومی می‌داند که تصمیم‌گیری آن بر عهده مردم گذاشته شده است.^۱

ابن ابی‌الحدید نیز این نظریه را به همه عالمان اهل سنت نسبت داده و می‌گوید:

هیچ نصی از جانب پیامبر ﷺ بر این امر وجود ندارد و جانشین پیامبر با اجماع و انتخاب مردم محقق شده است.^۲

با توجه به وجود اختلاف در افضلیت ابوبکر و اتفاق نظر علمای بغداد اعم از قدما و متأخرین، جمعی از عالمان بصره بر افضلیت حضرت علی علیه السلام و سست بودن استدلال اهل سنت برای عدم استخلاف و واگذار شدن امر خلافت به رای مردم و انتخاب و شور و روشن کردن افضلیت حضرت علی علیه السلام و وضوح ادله لزوم تعیین خلیفه و جانشین از جانب پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله اهل سنت را وارد فاز جدید و جمع‌آوری آیات و روایات دال بر برتری شیعه اول و اثبات مشروعیت خلافت او کرده است.

قرطبی از مفسران عامه ذیل آیه ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۳، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۸، ۵۸۹، ۵۹۰، ۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۷، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۷۹، ۶۸۰، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۸، ۶۸۹، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۰۶، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۳، ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۵۶، ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۷۱، ۷۷۲، ۷۷۳، ۷۷۴، ۷۷۵، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۸۲، ۷۸۳، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۶، ۷۸۷، ۷۸۸، ۷۸۹، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۲، ۷۹۳، ۷۹۴، ۷۹۵، ۷۹۶، ۷۹۷، ۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۰، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۳۳، ۸۳۴، ۸۳۵، ۸۳۶، ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۵۰، ۸۵۱، ۸۵۲، ۸۵۳، ۸۵۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۲، ۸۷۳، ۸۷۴، ۸۷۵، ۸۷۶، ۸۷۷، ۸۷۸، ۸۷۹، ۸۸۰، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۴، ۸۸۵، ۸۸۶، ۸۸۷، ۸۸۸، ۸۸۹، ۸۹۰، ۸۹۱، ۸۹۲، ۸۹۳، ۸۹۴، ۸۹۵، ۸۹۶، ۸۹۷، ۸۹۸، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۰۶، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۲۰، ۹۲۱، ۹۲۲، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۲۵، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۳۳، ۹۳۴، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۴۹، ۹۵۰، ۹۵۱، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۵۵، ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۵۸، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۶۶، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۴، ۹۷۵، ۹۷۶، ۹۷۷، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۸۰، ۹۸۱، ۹۸۲، ۹۸۳، ۹۸۴، ۹۸۵، ۹۸۶، ۹۸۷، ۹۸۸، ۹۸۹، ۹۹۰، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۹۹۴، ۹۹۵، ۹۹۶، ۹۹۷، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۰، ۱۰۰۱، ۱۰۰۲، ۱۰۰۳، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴، ۱۰۱۵، ۱۰۱۶، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۰، ۱۰۲۱، ۱۰۲۲، ۱۰۲۳، ۱۰۲۴، ۱۰۲۵، ۱۰۲۶، ۱۰۲۷، ۱۰۲۸، ۱۰۲۹، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۳۲، ۱۰۳۳، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۳۶، ۱۰۳۷، ۱۰۳۸، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۴۱، ۱۰۴۲، ۱۰۴۳، ۱۰۴۴، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶، ۱۰۴۷، ۱۰۴۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۰، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۳، ۱۰۵۴، ۱۰۵۵، ۱۰۵۶، ۱۰۵۷، ۱۰۵۸، ۱۰۵۹، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱، ۱۰۶۲، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۶۵، ۱۰۶۶، ۱۰۶۷، ۱۰۶۸، ۱۰۶۹، ۱۰۷۰، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴، ۱۰۷۵، ۱۰۷۶، ۱۰۷۷، ۱۰۷۸، ۱۰۷۹، ۱۰۸۰، ۱۰۸۱، ۱۰۸۲، ۱۰۸۳، ۱۰۸۴، ۱۰۸۵، ۱۰۸۶، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۰۹۰، ۱۰۹۱، ۱۰۹۲، ۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۰۹۵، ۱۰۹۶، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸، ۱۰۹۹، ۱۱۰۰، ۱۱۰۱، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳، ۱۱۰۴، ۱۱۰۵، ۱۱۰۶، ۱۱۰۷، ۱۱۰۸، ۱۱۰۹، ۱۱۱۰، ۱۱۱۱، ۱۱۱۲، ۱۱۱۳، ۱۱۱۴، ۱۱۱۵، ۱۱۱۶، ۱۱۱۷، ۱۱۱۸، ۱۱۱۹، ۱۱۲۰، ۱۱۲۱، ۱۱۲۲، ۱۱۲۳، ۱۱۲۴، ۱۱۲۵، ۱۱۲۶، ۱۱۲۷، ۱۱۲۸، ۱۱۲۹، ۱۱۳۰، ۱۱۳۱، ۱۱۳۲، ۱۱۳۳، ۱۱۳۴، ۱۱۳۵، ۱۱۳۶، ۱۱۳۷، ۱۱۳۸، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰، ۱۱۴۱، ۱۱۴۲، ۱۱۴۳، ۱۱۴۴، ۱۱۴۵، ۱۱۴۶، ۱۱۴۷، ۱۱۴۸، ۱۱۴۹، ۱۱۵۰، ۱۱۵۱، ۱۱۵۲، ۱۱۵۳، ۱۱۵۴، ۱۱۵۵، ۱۱۵۶، ۱۱۵۷، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹، ۱۱۶۰، ۱۱۶۱، ۱۱۶۲، ۱۱۶۳، ۱۱۶۴، ۱۱۶۵، ۱۱۶۶، ۱۱۶۷، ۱۱۶۸، ۱۱۶۹، ۱۱۷۰، ۱۱۷۱، ۱۱۷۲، ۱۱۷۳، ۱۱۷۴، ۱۱۷۵، ۱۱۷۶، ۱۱۷۷، ۱۱۷۸، ۱۱۷۹، ۱۱۸۰، ۱۱۸۱، ۱۱۸۲، ۱۱۸۳، ۱۱۸۴، ۱۱۸۵، ۱۱۸۶، ۱۱۸۷، ۱۱۸۸، ۱۱۸۹، ۱۱۹۰، ۱۱۹۱، ۱۱۹۲، ۱۱۹۳، ۱۱۹۴، ۱۱۹۵، ۱۱۹۶، ۱۱۹۷، ۱۱۹۸، ۱۱۹۹، ۱۲۰۰، ۱۲۰۱، ۱۲۰۲، ۱۲۰۳، ۱۲۰۴، ۱۲۰۵، ۱۲۰۶، ۱۲۰۷، ۱۲۰۸، ۱۲۰۹، ۱۲۱۰، ۱۲۱۱، ۱۲۱۲، ۱۲۱۳، ۱۲۱۴، ۱۲۱۵، ۱۲۱۶، ۱۲۱۷، ۱۲۱۸، ۱۲۱۹، ۱۲۲۰، ۱۲۲۱، ۱۲۲۲، ۱۲۲۳، ۱۲۲۴، ۱۲۲۵، ۱۲۲۶، ۱۲۲۷، ۱۲۲۸، ۱۲۲۹، ۱۲۳۰، ۱۲۳۱، ۱۲۳۲، ۱۲۳۳، ۱۲۳۴، ۱۲۳۵، ۱۲۳۶، ۱۲۳۷، ۱۲۳۸، ۱۲۳۹، ۱۲۴۰، ۱۲۴۱، ۱۲۴۲، ۱۲۴۳، ۱۲۴۴، ۱۲۴۵، ۱۲۴۶، ۱۲۴۷، ۱۲۴۸، ۱۲۴۹، ۱۲۵۰، ۱۲۵۱، ۱۲۵۲، ۱۲۵۳، ۱۲۵۴، ۱۲۵۵، ۱۲۵۶، ۱۲۵۷، ۱۲۵۸، ۱۲۵۹، ۱۲۶۰، ۱۲۶۱، ۱۲۶۲، ۱۲۶۳، ۱۲۶۴، ۱۲۶۵، ۱۲۶۶، ۱۲۶۷، ۱۲۶۸، ۱۲۶۹، ۱۲۷۰، ۱۲۷۱، ۱۲۷۲، ۱۲۷۳، ۱۲۷۴، ۱۲۷۵، ۱۲۷۶، ۱۲۷۷، ۱۲۷۸، ۱۲۷۹، ۱۲۸۰، ۱۲۸۱، ۱۲۸۲، ۱۲۸۳، ۱۲۸۴، ۱۲۸۵، ۱۲۸۶، ۱۲۸۷، ۱۲۸۸، ۱۲۸۹، ۱۲۹۰، ۱۲۹۱، ۱۲۹۲، ۱۲۹۳، ۱۲۹۴، ۱۲۹۵، ۱۲۹۶، ۱۲۹۷، ۱۲۹۸، ۱۲۹۹، ۱۳۰۰، ۱۳۰۱، ۱۳۰۲، ۱۳۰۳، ۱۳۰۴، ۱۳۰۵، ۱۳۰۶، ۱۳۰۷، ۱۳۰۸، ۱۳۰۹، ۱۳۱۰، ۱۳۱۱، ۱۳۱۲، ۱۳۱۳، ۱۳۱۴، ۱۳۱۵، ۱۳۱۶، ۱۳۱۷، ۱۳۱۸، ۱۳۱۹، ۱۳۲۰، ۱۳۲۱، ۱۳۲۲، ۱۳۲۳، ۱۳۲۴، ۱۳۲۵، ۱۳۲۶، ۱۳۲۷، ۱۳۲۸، ۱۳۲۹، ۱۳۳۰، ۱۳۳۱، ۱۳۳۲، ۱۳۳۳، ۱۳۳۴، ۱۳۳۵، ۱۳۳۶، ۱۳۳۷، ۱۳۳۸، ۱۳۳۹، ۱۳۴۰، ۱۳۴۱، ۱۳۴۲، ۱۳۴۳، ۱۳۴۴، ۱۳۴۵، ۱۳۴۶، ۱۳۴۷، ۱۳۴۸، ۱۳۴۹، ۱۳۵۰، ۱۳۵۱، ۱۳۵۲، ۱۳۵۳، ۱۳۵۴، ۱۳۵۵، ۱۳۵۶، ۱۳۵۷، ۱۳۵۸، ۱۳۵۹، ۱۳۶۰، ۱۳۶۱، ۱۳۶۲، ۱۳۶۳، ۱۳۶۴، ۱۳۶۵، ۱۳۶۶، ۱۳۶۷، ۱۳۶۸، ۱۳۶۹، ۱۳۷۰، ۱۳۷۱، ۱۳۷۲، ۱۳۷۳، ۱۳۷۴، ۱۳۷۵، ۱۳۷۶، ۱۳۷۷، ۱۳۷۸، ۱۳۷۹، ۱۳۸۰، ۱۳۸۱، ۱۳۸۲، ۱۳۸۳، ۱۳۸۴، ۱۳۸۵، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷، ۱۳۸۸، ۱۳۸۹، ۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۳، ۱۳۹۴، ۱۳۹۵، ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹، ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲، ۱۴۰۳، ۱۴۰۴، ۱۴۰۵، ۱۴۰۶، ۱۴۰۷، ۱۴۰۸، ۱۴۰۹، ۱۴۱۰، ۱۴۱۱، ۱۴۱۲، ۱۴۱۳، ۱۴۱۴، ۱۴۱۵، ۱۴۱۶، ۱۴۱۷، ۱۴۱۸، ۱۴۱۹، ۱۴۲۰، ۱۴۲۱، ۱۴۲۲، ۱۴۲۳، ۱۴۲۴، ۱۴۲۵، ۱۴۲۶، ۱۴۲۷، ۱۴۲۸، ۱۴۲۹، ۱۴۳۰، ۱۴۳۱، ۱۴۳۲، ۱۴۳۳، ۱۴۳۴، ۱۴۳۵، ۱۴۳۶، ۱۴۳۷، ۱۴۳۸، ۱۴۳۹، ۱۴۴۰، ۱۴۴۱، ۱۴۴۲، ۱۴۴۳، ۱۴۴۴، ۱۴۴۵، ۱۴۴۶، ۱۴۴۷، ۱۴۴۸، ۱۴۴۹، ۱۴۵۰، ۱۴۵۱، ۱۴۵۲، ۱۴۵۳، ۱۴۵۴، ۱

با خلافت او موافق بوده و احادی مخالفت نکرده است. کسانی که به مشروعیت خلافت ابوبکر اشکال وارد کنند فاسق و کافر هستند.^۱

سعدالدین تفتازانی برای اثبات مشروعیت خلافت ابوبکر علاوه بر ادعای اجماع^۲ و رضایت و همراهی حضرت علی^۳ به آیات ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ﴾^۴ و ﴿قُلْ لِلْمُخْلِفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدُوعُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُولَىٰ بِأُسْ شَدِيدٍ تَقَاتِلُ لَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤَيِّدْكُمْ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾^۵ و «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ

۱. «و قد جاء في السنة أن علياً صلياً ظهرها على أنه الخليفة بعده، وقد اتفق الإجماع على ذلك ولم يبق منهم مخالفٌ والقادح في خلافته، طوعاً بخطئه، تضييقاً و هل يكفر أم لا؟ يختلف فيه والأظهر تكفيره، وسيأتي لهذا المعنى مزيد من سورة الفتح إن شاء الله، والذي يقطع به من الكتاب والسنة وأقوال علماء الأمة و يجب أن يؤمن به القلوب المؤمنة أن علياً صلياً على جميع الصحابة ولا مبالاة بأقوال أهل الشيع ولا أهل البدع، فإنهم بين مكفر بضرب رقبته و بدعت مفسد لا تقبل كلمته، ثم بعد التصديق عمر الفاروق، ثم بعده عثمان، روى البخاري عن ابن عمر: «كنا نخير بين الناس في زمن رسول الله، فنخير أبا بكر، ثم عمر، ثم عثمان، واختلف أئمة أهل السلف في عثمان و علي، قالج بور مزيم على تقديم عثمان، وروي عن مالك أنه توقف في ذلك وروي عنه أيضاً أنه رجع إلى ما عليه الجمهور، «صحيح إن شاء الله». الجامع لأحكام القرآن: ج ٤، ص ٣٥٥، ذيل آية ٤٠ سورة توبة.

۲. «الأول الإجماع و هو العدة، إجماع أهل الحل و العقد على ذلك و إن كان من البعض، بض تردد و توقف على ما روي أن الأنصار قالوا: «منا أمير و منكم الأمير، و أن أبا سفيان قال: «أرضيتم يا عبيد الله من علي عليه السلام؟ و الله لأملأن الوادي خيلاً و رجلاً و ذكر في صحيح البخاري و غيره من الكتب الصحيحة أن علياً صلياً...»، شرح المقاصد: ج ٣، ص ٤٩٧، المقصد السادس، في السمعات، فصل في الإمامة.

۳. «أن المهاجرين و الأنصار اتفقوا على أن الإمامة لا تعدو أبا بكر و علياً و العباس، ثم إن علياً و العباس...»، أبا بكر و سلماً له الأمر، فلو لم يكن علي الحق لتنازعه، كما نازع علي معاوية، لأنه لا يليق لهما السكوت...»، الحق و لأن ترك المنازعة يكون مخالفاً بالعصمة الواجبة عندكم فيخرجان عن أهلية الإمامة...»، شرح المقاصد: ج ٣، ص ٤٩٨، المقصد السادس، في السمعات، فصل في الإمامة.

۴. «سوره نور (٢٤)، آیه ٥٥، «وعد الخلاقه لجماعة من المؤمنين المعاطلين و لم تثبت لغير الأئمة الأربعة، فثبت لهم على الترتيب»، شرح المقاصد: ج ٣، ص ٤٩٨، المقصد السادس، في السمعات، فصل في الإمامة.

۵. «سوره فتح (٤٨)، آیه ١٦، «جعل الداعي مفترض الطاعة، و المراد به عند أكثر المفسرين أوبكر و بالقوم»

عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ»^١ و «لِلْفَقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْتَصِرُونَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ»^٢ و روایات «١» روا بالذین من بعدی ابی بکر و عمر»^٣ و «الخلافه بعدی ثلاثون سنة، ثم تصیر ملكاً عضواً»^٤ و «اتوني بكتاب و قرطاس أكتب لأبي بکر كتاباً لا يختلف فيه اثنان، قال يا بکر...»^٥ «مروا بأبیکر فلیصل بالناس»^٦ استناد کرده،

« بنو حنیفه قوم...» اسم الکتاب. و قبل: قوم فارس، فالداعي عمر، و فی ثبوت خلافته ثبوت خلافه ابی بکر، و الإتفاق لم یکن آنکه لباً، لأنه «اتل فی خلافته الکفر». شرح المقاصد: ج ٢، ص ٤٩٨، المقصد السادس، فی السمعیات، فصل فی الإمامه.

١. سوره آل عمران (٣)، آیه ١١٠. «لو کانت الإمامه حقاً لعلي غصبها أبو بکر و رضیت الجماعة بذلك و قاموا بتصرته دون علي لما كانوا خیر...»^١ «اتل للناس يأمران بالمعروف و ينهون عن المنکر، و اللزام بإطل...»^٢ شرح المقاصد: ج ٣، ص ٤٩٩، المقصد السادس، فی السمعیات، فصل فی الإمامه.
٢. سوره حشر (٥٩)، آیه ٨. «أَنَّ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ...»^٣ «وَأُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ»^٤ كانوا یقولون له: یا خلیفه رسول الله». شرح المقاصد: ج ٣، ص ٤٩٩، المقصد السادس، فی السمعیات، فصل فی الإمامه.

٣. سنن الترمذی: ص ٦٦٠. کتاب المناقب، باب ١٦ فی مناقب ابی بکر و عمر ص ٣٦٦٢.

٤. «أي ينال الرعية منهم ظلم كأثمهم بعضهم عضاً و كانت خلافة ابی...» سنن و خلافة عمر عشر سنین و خلافة عثمان اثنتی عشرة سنة و خلافة علي ست سنین». شرح المقاصد: ج ٣، ص ٤٩٨، المقصد السادس، فی السمعیات، فصل فی الإمامه.

٥. متن اصلی روایت، اسناد و مدارک و طرق آن در بخش دوم کتاب و هنگام بررسی روایات... استناد اهل سنت ذکر خواهد شد.

٦. «أَنَّ اثْنَيْيَ اسْتَخْلَفَهُ فِي الصَّلَاةِ الَّتِي هِيَ أَسَاسُ الشَّرِيعَةِ وَهُوَ عَزَلَهُ. وَرَوَايَةُ الْعَزْلِ اقْتِرَاءُ مِنَ الرِّوَاغِضِ...»^١ قال أبو بکر: أقبلوني فلست بخيركم، قال علي: لا تقبلك و لا تستقبلك، قدمك رسول الله فلا تؤخره، رضيتك نديننا فرضيتك لاديننا». شرح المقاصد: ج ٣، ص ٤٩٩، المقصد السادس، فی السمعیات، فصل فی الإمامه.
این حجر عسقلانی پس از اشاره به روایت «مروا بأبیکر فلیصل بالناس» می نویسد: «و إن كان فی التخصیص علی إمامه ابی بکر فی مرضه إشارة إلى أنه أحق بالخلافة فهو بطریق الإستنباط لا النص». فتح الباری بشرح صحیح البخاری: ج ١١، ص ٦٢، کتاب الإستئذان، باب ٢٩ باب المعاقبة و قول الرجل: کیف أصبحت؟ شرح حدیث ٦٢٦٦.

اما به نظر می‌رسد ادله مذکور را قانع کننده ندانسته و می‌گوید:

هر یک از ادله ذکر شده اگر به تنهایی مورد لحاظ قرار گیرد ظن آور بوده و موجب پیدایش قطع و یقین نمی‌شود، اما برای اثبات خلافت کافی است.^۱

تفتازانی هرچند برای اثبات افضلیت ابوبکر آیات و روایاتی را ذکر می‌کند که اکثر آنها حتی از نظر خودشان نیز مورد اشکال و مناقشه است، اما در نهایت دست به دامن اقوال ائمه اثنی عشرین می‌بازد و می‌گوید:

بیشتر علما خلفای چهارگانه را به ترتیب خلافت، یکی از دیگری افضل می‌انند و حسن ظن نسبت به علما ایجاب می‌کند که برای اثبات این مطلب دلیل قانع کننده‌ای داشته‌اند.^۲

ابن حجر هشتمین نیز در باب «الصواعق المحرقة»^۳ برای خلاصی از این مخمصه فصلی تحت عنوان «السمعیه الدالة علی خلافتهم من القرآن و السنة» قرار داده و به آیات «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ فَرَّ وَبِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ»^۴ و «قُلْ لِلْمُخَلَّقِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتَدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولَىٰ بِأَمْرِ شَدِيدٍ تَقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ فَإِنْ أَلْبَسُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا»^۵ و «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ

۱. «و هذه الوجوه وإن كانت ظنيات، فتصحب الإمام من العمليات، فيكفي فيه الظن، بل إن اجتماعها ربما تفيد القطع لبعض المتصنفين، ولو سلم فلاقل من صلوحها سنداً للإجماع و تأييداً». شرح المقاصد، ج ۱، ص ۴۹۹، المقصد السادس، في السمعية، فصل في الإمامة.

۲. «لنا إجماعاً أن جمهور عظماء الأمة و علماء الأمة أطيغوا علی ذلك و حسن الظن بهم يقضي بأنهم هم المراد من قوله يدلل و أمارات لما أطيغوا علیه». شرح المقاصد، ج ۳، ص ۵۱۹، المقصد السادس، في السمعية، فصل في الإمامة، المبحث السادس، الأفضلية بين الخلفاء الراشدين.

۳. الصواعق المحرقة في الرد على أهل البدع و الزندقة، ص ۱۶-۲۶، الفصل الثالث في انصوص السمعية الدالة على خلافتهم من القرآن و السنة.

۴. سوره مائده (۵)، آیه ۵۴.

۵. سوره فتح (۴۸)، آیه ۱۶.

بر حضرت علی علیه السلام را به اثبات رساننده و بر خلاف اکثر قریب به اتفاق اهل سنت می گوید:
رسول خدا صلی الله علیه و آله با صراحت و روشنی تمام، ابوبکر را به عنوان جانشین
خودش تعیین کرده است.^۱

ابن عبد البر قرطبی نیز با استناد به روایت «أُتت امرأة إلى رسول الله صلی الله علیه و آله فسألته عن
شيء، فأمرها أن ترجع إليه. فقالت: يا رسول الله! أ رأيت إن جئت فلم أجدك؟ تعني الموت.
فقال لها رسول الله: إنني تجديني فأني أبابكر» می نویسد: این روایت بر خلافت ابوبکر
دالالت دارد.^۲

مُهَلَّب طرفداران زبیر و مروان^۳ نیز در سخن و رفتارِ کاملاً متناقض، ابتدا تعیین
خليفة از سوی رسول خدا صلی الله علیه و آله را رد کرده، اما وقتی با روایت «أدعي لي أبابكر أباك
وأخاك حتى أكتب كتاباً فإنني أعمى متمنى ومقول قائل: أنا أولى، ويايى الله
والمؤمنون إلا أبابكر» مواجه می شود را دلیل قانع و روشنی بر خلافت ابوبکر دانسته
و مورد اعتراض و نقد ابن حجر عسقلانی^۴ است.

سیوطی یکی از مفسران عامه در کتاب «تأريج الخلفاء» هرچند در صدد حل تناقض

۱. «ومن تأمل الأحاديث التي قدمناها عليه من أكثرها أنه نصر عليها نصاً ظاهراً في الصواعق المحرقة في الرد
علي أهل البدع والزندقه: ص ۲۶، الباب الأول في بيان كيفية خلافة الصديق، الفصل الرابع في بيان أن النبي
هل نصر على خلافة أبي بكر؟

۲. «في هذا الحديث دليل على أن الخليفة بعد رسول الله أبوبكر». الإستيعاب في معرفة الصحابة: باب: ج: ۳،
ص ۹۶. شرح حال ابوبکر، ش ۱۶۵۱.

۳. مهلب بن أبي صفرة طائف بن سراق در سال ۷ هجری قمری در دیا به دنیا آمده و در سال ۸۳ هجری قمری در
خراسان از دنیا رفته است. وی در ایام عمر بن خطاب به همراه پدرش به مدینه آمده است. مهلب از همکاران
و همدستان دستگاه زبیریان و مروانیان به شمار می رود و در زمان مصعب بن زبیر از طرف وی به امارت بصره
منصب داده و در دوران خلافت عبدالملک بن مروان حکومت خراسان به وی واگذار شده است. الأعلام،
ج ۷، ص ۳۱۵، شرح حال مهلب بن ابی صفرة.

۴. «وأفرط المهلب فقال: فيه دليل فاطم في خلافة أبي بكر والعجب أنه قرر بعد ذلك أنه ثبت أن النبي
لم يستخلف». فتح الباري بشرح صحيح البخاري: ج ۱۳، ص ۲۱۹، کتاب الأحكام، باب الإستخلاف، شرح
ج ۷۲۱۷.

موجود بین روایات دال و نص بر خلافت ابوبکر و مبنای عدم تعیین خلیفه از سوی رسول خدا ﷺ برآمده، اما به این سؤال مهم پاسخ نداده است که اگر این همه روایت واضح و روشن بر خلافت ابوبکر وجود دارد چرا حضرت علی و فاطمه زهرا علیهما السلام و دهها نفر از صحابه بزرگ رسول خدا همچون سعد بن عباد و عباس عموی پیامبر زیر بار روایات و خلافت ابوبکر مخالفت کردند؟ آیا این افراد بنای مخالفت با پیامبر و سادگانش را داشتند؟ یا این که درباره خلافت ابوبکر اصلاً نصی نبوده و روایات مذکور از جعلیات بنی الزبیر و بنی امیه است؟

پس از بیان این مدعا طولانی به همان نکته‌ای که در ابتدا اشاره کردم تاکید می‌کنم که ما از پیروان مکتب خلافت ابوبکر هیچ دلیل شرعی و مشروعیت خلافت ابوبکر و لزوم تبعیت از او چیست؟

با توجه به مطالب ذکر شده معلوم شد که اهل سنت و پیروان مکتب خلافت برای اثبات مشروعیت خلافت خلفا بر حدیث آمده، روایاتی که نمونه‌هایی از آنها را ذکر کردیم، استدلال و استناد کرده و آن را از ادله واضح و قاطع مشروعیت خلافت خلفا می‌دانند و مخالفت با آن را فسق و کفر می‌دانند.

ما در این کتاب و به حواله و قوه الهی به بیان مهمترین روایات قرآنی و روایات اهل سنت پرداخته و استدلالات قرآنی آنان را مورد مناقشه دلالی و نقض روایی و از نظر سند و دلالت مورد بررسی و نقد قرار داده و رد کرده‌ایم.

۱. «قوله: سئلت عائشة: من كان رسول الله ﷺ مستخلفاً؟ أو مستخلفاً؟ قالت: أبو بكر. فقيل لها: ثم من بعد أبي بكر؟ قالت: عمر. ثم قيل لها: من بعد عمر؟ قالت: أبو عبيدة بن الجراح». فيه دليل لأهل السنة أن خلافتهم من أبي بكر ليست بنص من النبي ﷺ، على خلافه صريحاً، بل أجمعت الصحابة على عقد الخلافة له و تقدمه لفصيلته. ولو كان هناك نص عليه أو على غيره لم يقع المنازعة من الأنصار وغيره أولاً و لذكر حافظ النص ما معه و لرجعوا إليه، لكن تنازعوا أولاً و لم يكن هناك نص». المنهاج في شرح صحيح مسلم بن الحجاج: ج ۵، ص ۵۳۴، كتاب الفضائل، باب من فضائل أبي بكر، شرح حديث ۲۳۸۵. جهت آشنایی با مخالفان سقیفه و مواضع آنان به کتاب «ناگفته‌هایی از سقیفه» مراجعه شود.

مبنای ما در این نوشتار و سایر تالیفات بر رعایت ادب مناظره در بحث و نویسندگی و تالیف بوده و تلاش کرده‌ایم به اعتقادات و شخصیت‌های مورد احترام طرف مقابل توهینی صورت نگرفته باشد و تنها ادله و سخنان و استدلال‌تشان را مورد مناقشه و رد قرار دهیم. به امید آن که این نوشته با دقت و بدون تعصب و فارغ از پیش‌فرضها و باورهای موروثی مورد مطالعه قرار گیرد تا حقیقت روشن شود و آماده پذیرش هر گنگنه نقد انتقاد منصفانه نیز هستیم.

در حاتمه انحرز ند عزیزم جناب حجة الاسلام و المسلمین شیخ حسن بلقان آبادی که در تحقیق و تالیف، صادر کتاب تلاش فراوانی داشتند، سپاسگزارم.

نجم الدین طبعی

۱۵ رجب ۱۴۳۸ قمری

۲۴ فروردین ۱۳۹۶ شمسی

روز رحلت حضرت زینب ؑ

مؤسسه ولاء صدیقه کبری ؑ